

Avrupa Birliği İçinde Çokkültürlülük Karşıtlığının Yabancı Düşmanlığına Etkisi: 2024 Avrupa Parlamentosu Seçim Sonuçları Üzerinde bir Değerlendirme

The Impact of Anti-Multiculturalism on Xenophobia within the European Union: An Assessment of the 2024 European Parliament Election Results

<https://doi.org/10.25204/iktisad.1514277>

Müge PALANCI*

Öz

Makale Bilgileri

Makale Türü:
Derleme Makale

Geliş Tarihi:
10.07.2024

Kabul Tarihi:
04.12.2024

© 2025 İKTİSAD
Tüm hakları saklıdır.

Bu çalışmanın amacı, 2024 Avrupa Parlamentosu seçimleri sonrası Avrupa Birliği içinde yükselen yabancı düşmanlığının çokkültürlülük karşıtlığı üzerinde yaptığı etkiyi değerlendirmektir. 2024 Avrupa Parlamentosu sonuçlarının analizinin yapıldığı bu çalışmada, Avrupa Birliği veri tabanından alınan sonuçlar kullanılarak ilgili teorik çerçeve üzerinden bulgular elde edilmiştir. Bu seçimlerde merkez siyasi partiler koltuk sayılarını muhafaza ederken, çokkültürlülük karşıtlığını savunan popülist aşırı sağ siyasi gruplar oy sayısını artırarak Avrupa Parlamentosunda ciddi yükselişe geçmiştir. Birçok Avrupa ülkesinde yapılan seçim sonuçlarında da ulusal düzeyde başarı sağlayan aşırı sağ hareketlerin söylemlerinde çokkültürlülüğe karşı durdukları ve göç üzerinden yabancı düşmanı sembollerini kullanarak oy oranlarını arttırdıkları görülmektedir. Bu bağlamda Avrupa Parlamentosu seçim sonuçlarının ulusal siyasete ve Avrupa Birliği politika yapım sürecine etkisi düşünüldüğünde çalışma literatüre katkı sağlaması adına önem taşımaktadır. Yapılan analizler, siyasi grupların aldıkları oy oranları ve parti programları üzerinden çokkültürlülük kavramı etrafında değerlendirilmiştir. Bu çalışmada, çokkültürcü yaklaşımın politika alanındaki temsilinin Avrupa Birliği düzeyinde “kimlik siyaseti” ile gerçekleştirildiği ileri sürülmektedir. Çalışma kapsamında, Avrupa Parlamentosu içerisindeki aşırı sağ siyasi grupların aldıkları yüksek oy oranları çerçevesinde gelecek yıllarda Avrupa Birliği'nin çokkültürlülük karşıtı politikalar izleyebileceği ve Avrupa Birliği üyesi ülkelerde yabancı düşmanı söylemlerin artış gösterebileceği sonucu çıkarılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Avrupa Birliği, Avrupa Parlamentosu, çokkültürlülük, yabancı Düşmanlığı.

Abstract

Article Info

Paper Type:
Review Paper

Received:
10.07.2024

Accepted:
04.12.2024

© 2025 JEBUPOR
All rights reserved.

The aim of this study is to evaluate the impact of rising xenophobia on anti-multiculturalism within the European Union after the 2024 European Parliament elections. In this study, where the 2024 European Parliament results were analyzed, findings were obtained through the relevant theoretical framework using the results obtained from the European Union database. In these elections, while the centrist political parties maintained their seat numbers, populist far-right political groups advocating anti-multiculturalism increased their votes and made a significant rise in the European Parliament. In the election results held in many European countries, it is seen that far-right movements that have achieved success at the national level oppose multiculturalism in their discourses and increase their vote rates by using xenophobic symbols through immigration. In this context, considering the impact of the European Parliament election results on national politics and the European Union policy-making process, the study is important in terms of contributing to the literature. The analyses conducted were evaluated around the concept of multiculturalism through the vote rates received by political groups and party programs. In this study, it is argued that the representation of the multiculturalist approach in the political field is carried out through “identity politics” at the European Union level. Within the scope of the study, it is concluded that the European Union may pursue anti-multicultural policies and xenophobic discourse may increase in the European Union member states in the coming years, within the framework of the high voting rates received by far-right political groups in the European Parliament.

Keywords: European Union, European Parliament, Multiculturalism, Xenophobia.

Atf/ to Cite (APA): Palancı, M. (2025). Avrupa Birliği içinde çokkültürlülük karşıtlığının yabancı düşmanlığına etkisi: 2024 Avrupa Parlamentosu seçim sonuçları üzerinde bir değerlendirme. *İktisadi İdari ve Siyasal Araştırmalar Dergisi*, 10(26), 380-392. <https://doi.org/10.25204/iktisad.1514277>

*ORCID Dr., İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Avrupa Birliği Anabilim Dalı, mugepalanci@yahoo.com

Extended Abstract

Introduction and Research Questions & Purpose:

The concept of multiculturalism is one of the important arguments used by the rising far-right politics in Europe due to the increasing anti-immigration sentiment in recent years. In this context, although there is a large amount of literature on the concept of multiculturalism, it is striking that there are few studies emphasizing the importance of the concept in the "Europe of values". The aim of this study is to reveal the impact of anti-multiculturalism on the votes received by political parties in the 2024 European Parliament elections. In this context, the study focuses on the impact of the relationship between the concept of multiculturalism and xenophobic discourses in the political arena on the votes received. The aim of the research is to examine the role of xenophobia in the construction of the other through European identity politics, and in this context, the 2024 European Parliament results were taken into account.

Literature Review:

The concept of multiculturalism began to gain an important place, especially in the last quarter of the twentieth century, as one of the attempts to explain, conceptualize and include cultural diversity in politics. Important scientists such as Baumann (2006), Kaya and Kentel (2005), Shorten (2023), Modood (2014) have contributed to the concept from different perspectives. Considering the cultural differences of Muslims on the basis of xenophobia, based on concrete situations such as discrimination and Islamophobia, has been discussed in terms of multiculturalism by thinkers such as John Rawls, Will Kymlicka, Charles Taylor, and Bhikhu Parekh. In this context, studies in the literature discuss the recognition of different identities, languages and religions in the social and political arena in Western Europe.

Methodology:

This study examines the impact of the relationship between multiculturalism and xenophobia on the 2024 European Parliament election results with a theoretical infrastructure, through the vote rates of the parties and the political approach of the party. In this context, the sources included in the study are based on primary and secondary sources obtained from Turkish and global literature.

Results and Conclusions:

In recent years, with the increasing migration in the European continent, there has been an abandonment of multicultural policies in many European countries. The identification of people with different cultures with violence has led to an increase in xenophobia in Western societies. The latest election results in the European Parliament show that increasing xenophobic discourse has increased the votes of far-right parties in the parliament. This situation increases the possibility that the decisions to be taken in the future in the European Union may be anti-multicultural. This situation is important in that it brings to the agenda the question of how much the parties that will come to power at the national state level will allow different cultures in the country to live together.

1. Giriş

“Geçmiş, hala bizim ile birlikte; hatta o geçmiş bile değil”

William Faulkner

Avrupa Birliği entegrasyon politikalarının uygulanabilirliği açısından önem arz eden çokkültürlülük, toplumsal çeşitliliğin korunmasında büyük rol oynamaktadır. Avrupa Birliği içinde son yıllarda yükselen ırkçılık ve yabancı düşmanlığı karşısında çeşitli politikalar geliştirmek, entegrasyon projesinin üzerine kurulduğu temel hak ve özgürlükler Avrupa’sını korumak adına önem taşımaktadır. Avrupa Birliği’nde temel hak ve özgürlükler çerçevesinde bir “Değerler Avrupası” yaratılmak istenerek bu süreç önce ekonomik alanda entegrasyon adımları ise başlatılmış, 1980’li yıllar sonrası ise siyasi bütünleşme adımları ile güçlendirilmiştir. Irkçılık ve yabancı düşmanlığı ile mücadelenin birlik politikalarına çeşitli düzenlemeler ile yansması ise 1990’lı yıllar sonrasına denk gelmektedir. Hem siyasi hem de hukuki bağlamda düzenlemelerin yeni bin yıla yaklaşıldığında ancak hız kazanması, AB düzeyinde ırkçılık ve yabancı düşmanlığı olgularına tepkinin geç geldiği ve zayıf kaldığı yönündeki eleştirilerin de elini güçlendirmiştir (Yılmaz, 2008).

Avrupa Birliği 1992 tarihinde imzalanan Maastricht Antlaşması ile ilk kez “Avrupa Vatandaşlığı” kavramını gündemine alarak, Birlik içinde yükselişe geçen ırkçılık ve yabancı düşmanlığı ile mücadele adımlarını atmıştır. 1994 Korfu Zirvesi, bu anlamda önem taşımaktadır. Özellikle hukukun üstünlüğü, demokrasi kavramı çerçevesinde farklı kültürlere saygı ve toplumda varoluşlarını desteklemek ortak Avrupalı inşasında önemli bir adım olmaktadır. Bu bağlamda Avrupa vatandaşlığı ulus devlet kimliği ve onun içindeki alt kültürleri kapsamaktadır. Öte yandan Birlik tarafından desteklenen çoklu kimlik anlayışı ulus devlet düzeyinde çokkültürlülük karşıtlığı ve yabancı düşmanlığı sebebiyle uygulanabilir olmaktan uzaktır. Avrupa Birliği farklı etnik, dinsel ve kültürel toplulukların eşit haklarla üye devlet toplumlarında varlıklarını sürdürmeyi hedeflemektedir, fakat ulus devlet çıkarları farklı kimliklerin toplumda var olmasını kendi milli değerlerine tehdit olarak görebilmektedir.

Avrupa Birliği’nin yasama organı olan Parlamento çok sesli olması ve Avrupa vatandaşlarının temsili açısından “Avrupalı” ya en yakın siyasi organdır. Böylece Avrupa Topluluğu(AT)/ AB üyesi ülkelerin vatandaşları, 1979 yılından itibaren her beş yılda bir doğrudan genel oy ilkesi çerçevesinde yapılan seçimler yoluyla AP’nin temsilcilerini belirlemektedir (Akşemsettinoglu, 2020: 162). Avrupa Parlamentosu, 2024 seçimleriyle birlikte 720 parlamenter sayısına sahiptir ve içerisinde 8 siyasi grup vardır. Bu gruplar; Avrupa Halk Partisi (EPP), Sosyalistlerin ve Demokratların İlerici İttifakı (S&D), Avrupa’yı Yenile (Renew), Yeşiller/Avrupa Özgür İttifakı (EFA), Kimlik ve Demokrasi (ID), Avrupa Muhafazakârlar ve Reformistler Grubu (ECR), Avrupa Birleşik Solu/ Nordik Yeşil Sol (GUE/ NGL) ve bağımsızlardır. Avrupa Birliği’nin gelecek gündemini Avrupa Parlamentosu içindeki siyasi gruplar belirlemektedir. Üye ülkelerin siyasi kadrolarından gelen kişilerin Parlamento içinde, ülkelerinde buldukları siyasi partinin bileşenleriyle Birlik gündemini etkileyecek olması seçimlerin değerlendirilmesini zorunlu kılmaktadır. Özellikle 06-09 Haziran 2024 Avrupa Parlamentosu seçim sonuçlarıyla birlikte Parlamentoda aşırı sağın yükselişe geçmesi, gelecek yıllarda Avrupa Birliği politikalarının şekillenmesi açısından önem taşımaktadır.

Aşırı sağın Avrupa Parlamentosundaki yükselişi ulus devlet düzeyinde yabancı düşmanlığının artması ve çokkültürlü Avrupa fikrinden uzaklaşması tehdidini doğurmaktadır. Özellikle aşırı sağ temalar barındıran “Kimlik ve Demokrasi” ve “Avrupa Muhafazakârlar ve Reformistler Grubu” göç ve yabancı karşıtlığı söylemleriyle dikkat çekmektedirler. Bu makalede, çokkültürlülük kavramı ve yabancı düşmanlığı bağlamında, Avrupa Parlamentosu (AP) siyasi grupları 06-09 Haziran 2024 seçimleri temel alınarak; söylem, politika, oy sayısı gibi değişkenler çerçevesinde incelenmiş ve karşılaştırılmıştır. Avrupa Parlamentosu içindeki siyasi grupların ulusal düzeyde parti ideolojilerini kullanarak, Avrupa Birliği politika yapım süreçlerini etkileyecek söylemler geliştirmeleri nedeniyle incelenmeleri gerekmektedir.

2. Çokkültürlülük Kavramı ve Avrupa Birliği İçinde Çokkültürlülüğün Gelişimi

Çokkültürlülük, toplumda farklı etnik köken, farklı kültürlerin hoşgörü içinde yaşamasını mümkün kılan temelde politik bir kavramdır. Çokkültürlülük kavramı aynı zamanda kültür kavramını bir etnik grubun mülkiyeti olarak vurgular, kültürleri bağımsız birimler olarak sunar, sınırları ve karşılıklı farklılıkları aşırı vurgulama riskini taşır; aynı zamanda cemaat içi uyuma yönelik baskıcı talepleri meşrulaştırma potansiyeli taşır (Kaya ve Kentel, 2005: 78). Bu bağlamda farklılık içinde bütünlük yakalanmaya çalışılırken, farklı yaşam pratiklerinin baskıcı talepler karşısında siyasal alanda çokkültürlülük temelinde saygıdeğer kabul edilmesi önem kazanmaktadır. Bu noktada “eşitlik” ve “hoşgörü” kavramları arasındaki geçirgenlik; toplumda söz konusu “üst” kültürün biz ve onlar ayrımına sebebiyet vererek bir iktidar ilişkisinin oluşmasına yol açtığı bilinmektedir.

Modern ulus devletin “çokkültürlülük” kavramı ile homojen kimlik anlayışına bir alternatif arama çabası toplum içindeki ayrışan tarafların bir arada tutulmasına katkı sağlamaktadır. Ulaşım ve iletişim kanallarının baş döndürücü bir hızda artması kimine göre homojen kimine göre ise çokkültürcü yaklaşımların doğmasına temel oluşturmuştur (Taylor, 2005: 65). Farklı kültürlerin bir arada yaşadığı toplum türünü ifade ederken (Adıgüzel, 2016: 165) demokratik ilkeler doğrultusunda daha eşitlikçi; ekonomik, siyasal ve kültürel ayrışmanın da önüne geçilecek toplumsal politikaların uygulanmasına zemin hazırlar. Bu anlamda 1971 tarihinde uygulamaya konulan çokkültürlülük politikası ile Kanada bu konuda ilk adımı atan ülke olmuştur. Ülkeler bazında atılan bu adımlar farklı kültürel tabandan insanların ortak paydada buluşarak topluma aidiyet sağlamasını kolaylaştırmaktadır. Bu bağlamda çokkültürlülük toplumun üyeleri arasında etnik çeşitliliğin kaynaşmasının yasallaştırılmasını ve aynı zamanda bu farklı etnik yapılar arasında bir tür ulusal birlik hissi oluşturulmasını içerir (Sengstock, 2009: 239). Ulus devletin toplumsal farklılıkları siyasal alanda temsil etmesi ona kapsayıcı bir özellik katarken, homojen olmayan yapıyla çokkültürlü politikaları ulusal birlik çerçevesinde ele alma gayreti ise soru işaretleri doğurmaktadır. Çünkü çok az ülkede vatandaşların aynı dili konuştukları ve aynı etnik gruba ait oldukları söylenebilir (Kymlicka, 1998: 26). Bu bağlamda çokkültürlülüğün kimlik ile yakından ilişkisi vardır. Kültürel çeşitlilik toplumsal tabanda etnik farklılığın getirmiş olduğu din, dil, gelenek gibi kültürel öğeleri yansıtmaktadır (Palancı, 2023: 72). Bu kültürel öğeler kimlik politikalarının çok kültürcü devlet politikalarıyla ortak payda temelinde farklı etnik grupların topluma aidiyet kurmasını sağlamaktadır.

Kimlik, öteki kavramı ile yakından ilişkilidir. Ulus devlet içerisinde farklı etnik kimliklerin yaşadıkları topluma ait hissetmeleri sahip olunan kimliklerin devlet tarafından ne kadar tanınır olduğuyula ilişkilidir. Bu durum, devlet politikaları, vatandaşlık, okul, iş ve medya alanlarıyla ilgilidir (Parekh, 2002: 67). Eğer bir devlet çeşitli etnik kökenlerden gelenleri vatandaşları olarak kabul ediyor (üyelik) ve etnik çeşitliliğin yasal, kurumsal ve kamusal bir biçimde ifade edilmesine izin veriyor, teşvik ediyor ve hatta etnik çeşitliliğin ifade edilmesine fiilen iştirak ediyorsa çok etnili bir rejimi var demektir (Aktürk, 2015: 7). Bu bağlamda çok etnililiğin devlet içerisinde kültürel çeşitlilik yaratması hali, egemen kültürün milli olanı korumak ve farklılıkların asimile olması çabalarını da arttırmaktadır. Kültürel milliyetçi Fransa’da “Ortodoks Cumhuriyetçi” ilkeler çerçevesinde çokkültürlülük politikaları uygulanmaktadır. Bu bağlamda Fransız ulusuna ait olmak kültürel asimilasyon bağlamında gerçekleşmektedir. Alman milliyetçi anlayışı ise halk (volk) merkezli ve farklılıkları vurgulamaktadır.

Gerd Baumann, bir üçgen olarak ele aldığı çokkültürlülüğü bir bilmece olarak tasvir eder ve sivil haklar, etnik kimlik hakları ve dinsel eşitlik haklarının birbirinin yerine kullanılması durumunda çokkültürlülük bilmeçesine çözüm sunmanın imkânsız olduğunu göstermektedir (Bauman, 2006: 19). Modern ulus devlet politika yapıcı özelliği ile farklılıkları bütünleştiren ya da ayrıştıran olabilir. Bu bağlamda siyasal olanın çokkültürlülük politikaları üzerinde önemli etkisi mevcuttur. Bu çerçevede çokkültürlülük, kimliklerin eşit bir şekilde kabul edilmesine yol açtığı için demokrasinin de temeli sayılmaktadır (Kastoryano, 2009: 21). Üçgenin diğer önemli köşesi ise “etnisite”dir. Kültürel kimliği ifade eden etnisite, kolektif kimliğe vurgu yapmaktadır. Bu bağlamda etnisiteyi, sosyal bir süreç

olarak insanların kolektif ya da bireysel açıdan sosyal yaşamlarında etraflarına çektikleri sınırlar ve kimlikler olduğu söylenebilir (Fenton, 1999: 14). Din faktörü ise toplumda çokkültürcü politikaların uygulanmasındaki önemli engellerden biri olduğu görülmektedir. Helsinki Uluslararası İnsan Hakları Federasyonu tarafından sunulan rapor göstermektedir ki, aşırı sağ partilerin Müslümanlara yönelik ayrımcılığı tetiklediği, diğer partilerin de oy kaygısıyla aynı yaklaşım gösterdikleri belirtilmiştir (Vucheva, 2005). Bu bağlamda toplumun dinsel bütünlüğüne karşı önemli bir argüman olarak sunulan “din”, bir ötekinin inşasında önemli bir etmen olmaktadır. Bu bağlamda toplumda farklılıkların bütünlüşmesinde çatışmaya yol açacak faktörlerin dikkatlice değerlendirilip politika yapım süreçlerinde dikkate alınmaları önem kazanmaktadır.

2.1. Çokkültürlülük Bağlamında Avrupa Birliği Politikaları

Avrupa topraklarında uzun süren savaş ortamı sonrası kurulan Avrupa Birliği kıtada ekonomik ve siyasal entegrasyonu sağlayarak önemli bir barış projesi örneği olarak gösterilmektedir. Temel hak ve özgürlüklerin hukukun üstünlüğü, demokrasi çerçevesinde ele alınıyor olması, birlikte sosyal eşitlik bağlamında entegrasyon değerlerinin bütüncül bir yaklaşımla ele alınmasını sağlamaktadır.

Bütünlüşmenin farklı ulus devletleri demokrasi, hukukun üstünlüğü ve insan hakları bağlamında bir araya getirmesi “çokkültürlü” bir yapıya birlik bağlamında doğrudan işaret etmektedir. Kültürel kimliklerin çeşitliliği bir “Avrupa Kimliği” başlığı altında ele alınırken, bunun ilk adımı 1973 Kopenhag Zirvesi’nde ele alınan bildiri ile atılmıştır. Kopenhag Zirvesi’nde kültürel çeşitlilik aşağıdaki şekilde belirtilmektedir;

“Ortak bir Avrupa medeniyeti çerçevesinde kültürlerin çeşitliliği, ortak değerlere ve ilkelere bağlılık, hayata karşı tutumların giderek yakınlaşması, ortak özel çıkarlara sahip olma bilinci ve Birleşik Avrupa’nın inşasında yer alma kararlılığı, Avrupa kimliğine özgünlük ve kendi dinamizmini kazandırır.” (Centre virtuel de la connaissance sur l'Europe [CVCE], 1973: 2).

Avrupalılık bilincinin geliştirilmesi amacıyla Avrupa tarihi ve kültürüne ilişkin çalışmaların gerekliliğine 1983 tarihli Bildiride vurgu yapılmış ayrıca kültürel farkındalığın Avrupa kimliğinin temelini oluşturduğu belirtilmiştir (Kaya, 2013: 79). Özellikle İkinci Dünya Savaşı sonrası 1950’lerden başlayarak devam eden ekonomik temelli göçlerin Avrupa’da farklı etnik, dini ve kültürel grupların ortaya çıkmasına sebebiyet vererek, çeşitlilik temelli toplumsal yapıya yol açtığı bilinmektedir. Bu bağlamda kültürel farkındalık Avrupa Birliği entegrasyon politikalarında en önemli etmenlerden biri olmaktadır. Gerard Delanty’ye göre “birlik ve çeşitlilik” ile “çeşitlilik içinde birlik” başka anlamlara sahiptir ve bu bağlamda yaklaşımın gözden geçirilmesi gerekmektedir (Delanty, 2003). Bu çerçevede kültürel çeşitliliğin yasal zeminde Birlik antlaşmasında yer alması 1992 tarihli Maastricht Antlaşmasıyla gerçekleşmiştir. Maastricht Antlaşmasının kültür başlığı altında yer alan 128. Maddesi çeşitliliği Avrupa Birliği açısından şöyle ele almıştır;

“Topluluk, Üye Devletlerin kültürlerinin gelişmesine katkıda bulunurken, ulusal ve bölgesel çeşitliliklerine saygı gösterecek ve aynı zamanda ortak kültürel mirası ön plana çıkaracaktır.” (Treaty on European Union, 2024a).

Ayrıca Birlik içindeki farklılıkları, üye devletlerarasındaki işbirliğini teşvik ederek aşağıda belirtilen alanlarda kültürel çeşitliliğin korunması adına atılacak adımlar Maastricht Antlaşması ile şöyle sıralanmıştır;

- Avrupa halklarının kültür ve tarihinin bilgisinin artırılması ve yaygınlaştırılması,
- Avrupa açısından önemli kültürel mirasın korunması ve güvence altına alınması,
- Ticari olmayan kültürel değişimler,
- Görsel-işitsel sektör de dâhil olmak üzere sanatsal ve edebi yaratımın artırılması (Treaty on European Union, 2024b).

Maastricht Antlaşması ile tanımlanan Avrupa vatandaşlığı, Avrupa kimliğinin ulus devlet kimliği ile yaşadığı çatışma sebebiyle Avrupa Birliği çokkültürlülük politikaları açısından sorun teşkil etmektedir. Bu sorunun en önemli sebeplerinden biri Avrupa'ya doğru yaşanan göç dalgasıdır. Yaşanan göçler ile Avrupa Birliği üye ülkelerde artan etnik farklılık milli kimliğe tehdit olarak görülmekte ve ırkçı yönelimlerde artış söz konusu olmaktadır. Bu bağlamda Avrupa Birliği 1997 tarihli Amsterdam Antlaşması ile Avrupa vatandaşlığını tekrar vurgulayarak; Avrupa vatandaşlığı çerçevesinde yer alan hakları güçlendirmiştir. Ekonomik ve siyasal alanda yakalanan başarı, Avrupa vatandaşlığı kapsamında kültürel alanda da yakalanmaya çalışılmıştır. 1999 tarihinde yürürlüğe giren Amsterdam Antlaşması ise 1985 tarihinde imzalanan Schengen Anlaşmasını Avrupa Birliği hukukuna dâhil ederek bir “Schengen Bölgesi” yaratmıştır. Bu durum sınırların olmadığı ortak bir kültürel Avrupa alanı inşa ederken, göçmen krizi kültürel farklılıklara karşı ulus devlet seviyesinde yabancı düşmanlığının yükselmesine sebebiyet vermiştir. Kültürel çoğulculuğun hem ulus devlet düzeyinde hem de Avrupa Birliği düzeyinde eşit oranda kabul ediliyor olması gerekmektedir. Bu yüzden, çokkültürlülükte önemli olan farklı kültürlerin yalnızca varlıklarını sürdürmesine izin vermekle kalmayıp onların değerli olduklarının da kabul edilmesidir (Taylor, 1996: 72). Bu kapsamda konsey tarafından 2000 yılında “İrk Eşitliği Direktifi” ile ırk ve etnik köken ayırt etmeksizin eşit muameleyi benimseyen bir düzenlemenin kabul edilmesi önem taşımaktadır. Bu düzenleme ile;

“İrk veya etnik kökene bakılmaksızın tüm kişilerin katılımına izin veren demokratik ve hoşgörülü toplumların gelişimini sağlamak için, ırk veya etnik kökene dayalı ayrımcılık alanındaki özel eylem, istihdam edilen ve meslek sahibi faaliyetlere erişimin ötesine geçmeli ve eğitim, sosyal güvenlik ve sağlık hizmeti de dâhil olmak üzere sosyal koruma, sosyal avantajlar ve mal ve hizmetlere erişim ve tedarik gibi alanları kapsamalıdır.” (Council Directive, 2024).

Avrupa Birliği tarafından ele alınan düzenlemeler, çokkültürlü Avrupa fikrinin desteklenmesi ayrıca üye devlet düzeyinde oluşacak ayrımcılık politikalarına karşı ortak tutum sergilemesi ve özellikle ırk eşitliği direktifinin Avrupa Birliği üye devletler tarafından bağlayıcı olması nedeniyle önem taşımaktadır. Avrupa Birliği tarafından 2007 yılında kurulan “Avrupa Birliği Temel Haklar Ajansı” özellikle ırkçılık ve yabancı düşmanlığı ile mücadelede önemli bir yer tutmaktadır. Bu bağlamda “Avrupa Birliği Temel Haklar Ajansı” aşağıda belirtilen konularda çalışma yaparak Avrupa Birliği ve üye devletlere tavsiyelerde bulunmaktadır;

- Yabancı düşmanlığı ve ırkçılıkla mücadele – insan haklarına saygı
- Dini ve kültürel farklılıklar
- İnsan hakları – işkence
- Toplumsal gruplar, etnik gruplar ve davranış/ırkçılık
- İnsan haklarının korunması ve kovuşturma makamları
- İrkçilikle ilgili suçların mevzuatı/soruşturulması
- Polis kültürü ve alt kültürü
- Profesyonel polis davranışı
- Çokkültürlü bir toplumda polislik
- Polislik ve polisin şiddet kullanımı
- Nefret suçu motiflerinin belirlenmesinde ve nefret suçu bildirim ve kaydında iyileştirmeler (European Union Agency for Fundamental Rights, 2021).

Kültürel çeşitliliğin temel alındığı çokkültürlü bir üst Avrupa kimliğinin yaratılmak istendiği Avrupa Birliği'nde ulusal kimliklerin ayrımcı politikalar geliştirmesine engel olamadığı ise aşırı sağ partilerin son zamanlarda yakaladığı başarı ile göz önündedir. Ulus devlet düzeyindeki tartışmalar Avrupa Birliği'nin “çokkültürlü” yapıya vurgu yaparak homojen yapıya zarar verdiği üzerine olmaktadır.

3. Çokkültürlülük Krizinin Yabancı Düşmanlığının Yükselmeye Etkisi

Kültürel kimliğin politize edilmesi çokkültürlülük karşıtı söylemlerin toplumsal bağlamda artış göstermesine sebebiyet vermektedir. Bu söylemler toplumda kendisini ırkçılık, milliyetçilik ve yabancı düşmanlığı şeklinde göstermektedir. Kültürel çeşitliliğin “biz” ve “onlar” ayrımı ile yaratılan “ötekisi” ulusal geleneklere tehdit olarak görülmektedir. Bu bağlamda yabancı düşmanlığı “belirli bir nüfusta yerli olmayanlara karşı düşmanca bir tutum” (International Labour Office, 2001) olarak tanımlanabilir. Bu açıdan yabancı düşmanlığının dışlayıcı bir karaktere sahip olduğu söylenebilir. Dışlayıcılık toplumsal bütünleşme önündeki en önemli engellerden biridir ve ayrımcılığa yol açarken, bireyin topluma aidiyet hissini azaltmaktadır. Bu durum göç özelinde Avrupa toplumunun en önemli gerçeği durumundadır. Söz konusu göç, çeşitlilik ve mülteciler olduğunda; ırkçılık, yabancı düşmanlığı ve İslamofobi yaygın tartışma konuları haline gelmiştir (Kaya, 2017: 16).

Kıta Avrupa’ında toplum, toplumdaki tüm bireylerin aynı amaçlar ve değerler etrafında birleşmesiyle ortaya çıkar. Göçmen ise, politikacıların “bizim insanımız” olarak tanımladığı vatandaş açısından tehdit arz eden kişidir. Göçmen terimi, bireyin göç etme kararını, zorlayıcı dış faktörlerin müdahalesi olmaksızın kendi özgür iradesiyle ve kişisel uygunluk sebebiyle aldığı tüm durumları kapsar şekilde ifade edilmektedir (Uluslararası Göç Örgütü:37). Göçmenlere toplumda, vatandaşların refahının bölüşümünde ortak olmaları bakımından ekonomik bir yüke neden oldukları gerekçesiyle tehdit unsuru olarak bakılmaktadır. Öte yandan sığınmacı ise (asylum seekers); “ilgili ulusal ya da uluslararası dokümanlar çerçevesinde bir ülkeye mülteci olarak kabul edilmek isteyen ve mültecilik statüsüne ilişkin yaptıkları başvurunun sonucunu bekleyen kişiler” olarak tanımlanmaktadır (Uluslararası Göç Örgütü, 2010:49).

Yabancı düşmanlığının yerlilikle ilgili yakın ilişki toplumdaki ötekinin inşasında önemli bir yer tutmaktadır. Yerlilikle ilgili ulus tarihi, dili, değerleri, kültürü ve çoğu zaman dini ile beraber homojen ve saftır. Yerli sakinlerin yeni gelenlere karşı tercih edilmesi anlamını taşıyan kavram, daha sonra gelenlerin marjinalleştirilmesi ve dışlanmasını beraberinde getirir (Hervik, 2015: 796). Bu çerçevede “göç” ulusun kültürel kimliğine ve onun devamına yönelik ciddi tehlike taşımaktadır. Bu bağlamda yerliliğin dışlayıcı kimlik tanımı sadece Avrupa uluslarını birbirinden ayırmak için değil, bir medeniyet olarak görülen Avrupa’yı diğer bölge ve medeniyetlerden ayırmak içinde kullanılır. Tehdit altında olan sadece ulusal kimlikler değil aynı zamanda Avrupalı kimliğidir. Bu bağlamda, Avrupa ırkçılık ve hoşgörüsüzlüğe karşı Komisyonu’nun (ECRI), 2005 tarihli yıllık raporunda, yabancı düşmanlığının belirli bir biçimi olan kültürel ırkçılığı “giderek daha da endişe verici” olarak tanımladığı görülmektedir (Taras, 2009: 84). 11 Eylül 2001 terörist saldırıları, 2008 Avrupa ekonomik krizi ve sonrasında Ortadoğu’da yaşanan savaşlardan Avrupa’ya doğru kaynaklanan göçlerin artış göstermesi yabancı düşmanlığının artış göstermesine neden olmuştur.

Bu noktada Avrupa’da yabancı düşmanlığının farklı kavramlar veya eğilimler şeklinde ortaya çıktığını görmekteyiz: Ayrımcılık, aşırı sağ veya Neo-Nazi görüş, milliyetçilik, ırkçılık ve özellikle 11 Eylül 2001 sonrası İslamofobi (Bekar, 2018: 114).

Milliyetçilik, nesnel belirteçler (etnik, köken, dil, din, toprak, ortak tarih, ortak köken veya soy, ortak kültür) ile öznel belirteçler (öz farkındalık, dayanışma, sadakat ve ortak irade); kültür veya siyaset; medeni veya etnik; premordialist veya modern gibi çeşitli ikilikler temelinde tanımlanmaya çalışılmıştır (Kırımlı, 2005). Belirtilen belirteçler önemli toplumsal unsurlar bağlamında ilişki kurarak bir aidiyet duygusu etrafında özdeşleşmektedir. Bu yüzden toplumdaki bir etnik grubu diğer gruplardan ayıran farklı özellikler vardır (Smith, 2002). Bu farklılıklar milliyetçi algılama biçimiyle toplumu “biz” ve “onlar” şeklinde ayrıştırabilmektedir.

İslamofobi, İslamofobik söylem Batı’da, geçtiğimiz yıllarda ana akım söylem durumuna gelmiştir (Kaya, 2011). Günümüzde İslamofobi, Müslümanlara ya da İslam’a yönelik eleştirileri çeşitli ideolojilere dayandırarak İslam’a ve Müslümanlara karşı aktif ve açık bir nefret besleyenlere kadar pek çok iki kutuplu uçta ortaya çıkmaktadır (Allen, 2010: 144). Beslenen nefret ise İslam’ın

Avrupalı kimliğinin ötekisi olarak görülmesi ve onun toplum için bir tehdit olarak algılanmasına da sebebiyet vermektedir. İslamofobi mülteci sorunu ve ekonomik kriz zamanlarında kitlelerin sistem karşıtı tepkilerini açığa çıkardıkları bir kanal halini aldığı da ifade edilebilir (Kaya, 2022). Özellikle söylemleriyle topluma İslam üzerinden korku aşılama çabasına çalışan aşırı sağ partilerin kullandıkları argümanlar toplumda çokkültürlülüğün dinsel çeşitlilik adına tehlike yaratacağı üzerinedir. 11 Eylül 2001 saldırıları sonrası ise Müslümanların Avrupa açısından terörizm ve şiddet üzerinden tanımlanmaya başlanması ile Müslümanlar yabancı düşmanlığı ile ilişkilendirilmeye başlanmıştır. Özellikle Batı'daki aşırı sağ partilerin yürüttüğü seçim kampanyalarında bu argümanları kullanarak yüksek oy almaları merkez partilerinde söylemlerinde İslam karşıtı politikalara yer vermelerine neden olmuştur. Örneğin; Macaristan'da aşırı sağ Jobbik Partisi 2009'da elde ettiği yüzde 14,77 oy oranını korumuş ve 2014 seçimlerinde de seçmenin yüzde 14,68 oyunu almıştır (Aktaş, 2014: 34). Batılı politikacılar, kendi ülkelerindeki Müslüman sorunundan bahsetmekte ve bu sorunu dile getirirken de konuyu küresel bir bağlama oturtmaya özen göstermektedirler (Baumann, 2006: 72).

4. 2024 Avrupa Parlamentosu Seçimlerinin Analizi: “Çeşitlilik içinde Birlik” mümkün mü?

Çalışma sistemi açısından doğrudan seçim yöntemiyle görev yapan tek Avrupa Birliği organı olan Avrupa Parlamentosu, Birlik yasama, denetleme ve bütçe görevlerini üstlenmektedir. 27 ülkeden seçilen parlamenterler Avrupa Birliği yetki alanındaki konuları görüşür ve oylar. Bu seçilen parlamenterler kendi ülke çıkarlarını değil Avrupa Birliği üye ülke vatandaşlarının çıkarlarını gözetmek zorundadırlar. Avrupa Parlamentosunda seçimler 5 yılda bir gerçekleşmektedir. Brexit sonrasında üye sayısı 705 iken 6-9 Haziran 2024 seçimleri ile bu sayı tekrar 720'ye çıkmıştır. Parlamentodaki siyasi gruplar Avrupa vatandaşlarının siyasi görüşlerini temsil etmektedir. Avrupa Parlamentosu 8 siyasi grubu ve bağımsız üyelerden oluşmaktadır (European Parliament [EU], 2024b). Her siyasi grup için 25 kişi ve 7 ülkeden seçilen parlamenterin bulunma şartı bulunmaktadır (European Parliament [EU], 2024c).

2024 yılı Avrupa Parlamentosu seçimlerine, Avrupa Birliği kapsamında ortalama katılım 51,08 olmuş bu bağlamda %50,66 olan 2019 yılı ile karşılaştırıldığında katılımın artış gösterdiği görülmektedir. 2024 yılı Avrupa Parlamentosu seçimlerinde en yüksek katılım oranı % 89,82 ile Belçika'da olmuştur. Malta'da ise %73,00, Almanya'da ise %64,78'lik bir katılım gerçekleşmiştir. En az katılım gösteren Avrupa Birliği ülkesi ise %21,35'lik oran ile Hırvatistan olmuştur.

4.1. 2024 Avrupa Parlamentosu Seçimleri ve Siyasal Gruplar

Avrupa Parlamentosu içindeki politik grupların, Birlik politika yapım sürecinde önemli yere sahip olmaları nedeniyle analiz edilmeleri gerekmektedir. Bu nedenle parlamento içindeki siyasi grupların aldıkları oylar, kampanya dönemindeki kullandıkları söylemler ve kurdukları ittifakların anlaşılması önem taşımaktadır.

2024 Avrupa Parlamentosu seçimlerinde sağ, muhafazakâr partilerin oylarını arttırdığı gözlenmektedir. Bu bağlamda Parlamentoda merkez sağ sandalye çoğunluğuna sahip olsa da ulusal düzeyde aşırı sağ söylemlere sahip partilerin güçlendiği görülmektedir. Örneğin, İtalya'da Başbakan Giorgia Meloni önderliğindeki İtalya'nın Kardeşleri Partisi seçimlerden birinci çıkarken, söylemlerinde sağ popülist temalar kullandığı bilinmektedir. Avrupa Birliği politikalarını sıkça eleştiren Fransız siyasetçi aşırı sağcı Le Pen'in partisi seçim sonuçlarından önemli bir yükseliş yaşayarak çıkmış, Fransa'da yenilenen seçimlerin ilk turunda zafer kazanmış, ikinci turda ise üçüncü parti olmuştur. Gene aşırı sağcı Avusturya Özgürlük Partisi (FPÖ) ise seçimlerden 6 sandalye kazanmıştır. Yabancı düşmanı temalar kullanarak çokkültürlülüğe karşı olduklarını sıkça dile getiren aşırı sağın Avrupa Parlamentosunda kazandığı başarı Avrupa Birliği'nin ortak karar alma sürecini nasıl ve hangi konularda etkileyeceği önemli bir soru işareti yaratmaktadır.

Aşağıdaki tabloda 2024 yılı Avrupa Parlamentosunda yer alan siyasi gruplar ve aldıkları oy oranları gösterilmektedir.

Tablo 1. 2024 Avrupa Parlamentosu Seçim Sonuçlarına Göre Siyasal Gruplar

Siyasi Grup Adı	2019 Seçimleri Sandalye Sayısı	2024 Seçimleri Sandalye Sayısı
Avrupa Halk Partisi (Hristiyan Demokratlar) EPP	182	189
Sosyalistlerin ve Demokratların İlerici İttifakı (S&D)	154	136
Avrupa'yı Yenile (Renew)	108	74
Yeşiller/Avrupa Özgür İttifakı (EFA)	74	53
Kimlik ve Demokrasi (ID)	73	58
Avrupa Muhafazakârlar ve Reformistler Grubu (ECR)	62	83
Avrupa Birleşik Solu/Nordik Yeşil Sol (GUE/ NGL)	41	39
Bağımsızlar	57	43

Kaynak: European Parliament (2024).

Avrupa Halk Partisi (Hristiyan Demokratlar) EPP, 2024 seçim sonuçlarına göre EPP Avrupa Parlamentosunda toplam 189 sandalyeye sahiptir. Kendisini Hristiyan Demokrat ve muhafazakâr kanatta tanımlayan parti, “çeşitlilik içinde birlik” (European People’s Party [EPP], 2024a), sloganını kullanmaktadır. Parti şu an 44 ülkeden, 83 parti ile ortaklık kurmaktadır (EPP, 2024a). Avrupa’nın en büyük siyasi oluşumu durumundadır. Avrupa Halk Partisi içinde Almanya’dan ortaklık kurduğu CDU-CSU (Almanya Hristiyan Demokrat Birliği- Hristiyan Sosyal Birliği) en fazla parlamenter sayısına sahiptir. Parti 2024 Avrupa Parlamentosu seçim manifestosuna “Özgürlük, Güçlü Avrupa, Rekabetçi Avrupa, Vatandaş Odaklı Avrupa, Demokratik Avrupa” sloganlarıyla başlamış ve çok başlıklı bir seçim programıyla seçmenlere hitap etmiştir. Bu bağlamda partinin söylemlerindeki çeşitlilik dikkat çekmektedir. Çeşitlilik içinde birlik sloganına yer veren Avrupa Partisi “Avrupa demokrasimizi, geleneklerimizi, kültürel zenginliğimizi ve çeşitliliğimizi koruyor” (EPP, 2024b), başlığı altında şu ifadeleri dikkat çekmektedir;

“Avrupa çeşitli ve nüanslıdır ancak ortak bir Yahudi-Hristiyan kültürümüz ve mirasımız var. Ayrıca Hümanizm ve Aydınlanma mirasını da paylaşıyoruz. Hristiyan değerlerimizi ve temel ilkelerimizi koruyarak Avrupa yaşam tarzımızı korumalıyız.” (EPP, 2024c).

Yukarıdaki ifadelerde kültürel çeşitliliğe vurgu yapılırken, ortak Yahudi-Hristiyan kültürüne referans verilmektedir. Korunması gereken Avrupa yaşam tarzı din üzerinden Hristiyan değerlerine vurgu yapılmıştır. Ayrıca manifesto, Avrupa Birliği yasa dışı göçle mücadelede Avrupa dış sınırlarının kontrolünün sıkılaştırılması ve Avrupa Birliği’nin sınır koruma birimi olan Frontex’in güçlendirilmesi adına yeni düzenlemeler içermektedir. Partinin Parlamento içindeki gücü Avrupa Birliği politikalarını şekillendirmek adına önem taşımaktadır.

Sosyalistlerin ve Demokratların İlerici İttifakı (S&D), parti 2024 seçim sonuçlarına göre Parlamentosunda toplam 136 sandalye elde etmiştir. Bu sayı 2019 seçimlerinde 154 iken, 2024 seçimlerinde parlamenter sayısında düşüş gözlenmektedir. Avrupa Parlamentosu’nun ikinci büyük siyasi grubudur. 2024 Avrupa Parlamentosu kampanyasında özellikle dikkat çektikleri konu başlıkları “Faturaları Düşürün” (Socialists and Democrats [S&D], 2024a) ve “Vergi sisteminin düzeltilmesi” (S&D, 2024b) şeklinde olmuş, özellikle Avrupa vatandaşlarının ekonomik refahına dikkat çekilmiştir.

Avrupa’yı Yenile (Renew), 2019 seçimlerinde 108 parlamenter sayısına ulaşmış olan siyasi grup, 2024 Avrupa Parlamentosu seçimlerinde 83 sandalye kazanmış ve hala Parlamento’nun üçüncü en

önemli siyasi grubu niteliğindedir. 2024 Avrupa Parlamentosu seçimleri için hazırlanan manifestoda çeşitli başlıklar altında konulara değinilmiş fakat Avrupa vatandaşlığının “Avrupa Vatandaşlık Tüzüğü, vatandaşlar için mevcut hakları, örneğin Avrupa Parlamentosu seçimlerinde ve ayrıca belediye seçimlerinde oy kullanma ve aday olma hakkı, konsolosluk hakları, dilekçe hakkı, Avrupa Vatandaş Girişimi, hareket özgürlüğü gibi hakları ana hatlarıyla belirtir.” ifadeleriyle sınırlı kalması kültürel çeşitliliğin vurgulanmaması dikkat çekmektedir. Yasa dışı göçe dair sınırlandırılmaların arttırılması adına istenen düzenlemeler ise ön plana çıkmıştır.

Yeşiller/ Avrupa Özgür İttifakı (EFA), 1999 tarihinde Avrupa Özgür İttifakı ile işbirliği yapmaya başlayan Yeşiller 1984 yılından beri Avrupa Parlamentosunda temsil edilmektedirler. Siyasi grup 2024 Avrupa Parlamentosu seçimlerinde 51 sandalye kazanmıştır. Bu sayı 2019 seçimlerinde ise 74 idi. Parti programında sivil toplumun, demokrasinin ve iklimin korunması adına önemli politikalar geliştirmeyi vaat eden siyasi grup, vatandaşlık haklarının toplumun tüm kesimlerini kapsamasını vurgulaması adına çokkültürlü Avrupa düşüncesini savunmaktadır. Özellikle göçmenlere karşı gösterilen hoşgörüsüzlüğü sıkça eleştiren siyasi grup Avrupa Birliği'nin sığınmacı botlarını acımasızca geri itmesini eleştirmektedir (The Greens/efa, 2024). Toplumda yabancı düşmanlığı ile mücadele adına söylem geliştiren siyasi grup, şiddet karşıtı politikaları Avrupa gündeminde tutmaktadır.

Kimlik ve Demokrasi (ID), 2024 Avrupa Parlamentosu seçim sonuçlarıyla 58 sandalye kazanmıştır. Kimlik ve Demokrasi siyasi grubu 2019 Avrupa Parlamentosu seçimlerinde 73 sandalyeye sahip iken bu sayının 2024 yılı seçimlerinde azaldığı görülmektedir. Uluslar ve Özgürlüğün Avrupası Hareketi (MENF) grubunun ardından 2019 seçimleri sonrasında oluşturulmuş bulunan ID, İtalyan Lega Partisi, Fransız National Rally ve Alman Alternative für Deutschland ağırlıklı bir bileşene sahiptir (EU, 2024a). Fakat bu durum 2024 yılı seçim öncesi AfD'nin yöneticilerinden Maximilian Krah'ın İkinci Dünya Savaşı hakkında özellikle Nazi üyelerinin hepsinin suçlu olmadığına dair yaptığı açıklama sonrası Avrupa Parlamentosundaki gruplarından ihraç edilmeleri ile değişmiştir. Bu açıklamalar sonrası Fransız aşırı sağcı Le Pen, AfD ile Parlamento'da aynı sıralarda oturmayacağına dair açıklamalarda bulunmuştur. Seçim sonuçları ulusal siyasetin yansımalarını Parlamentoda göstermesi açısından önem taşımaktadır. Örneğin Kimlik ve Demokrasi grubundan Fransız siyasetçi Le Pen'in partisi Ulusal Birlik %32 oy oranı ilk sıraya yerleşirken, AfD ise oylarını %15 oranında arttırarak Parlamento'ya 17 milletvekili göndermiştir.

Siyasi grup özellikle Avrupa kimliğinin korunmaması durumunda gelecek jenerasyonların kendi ülkelerinde azınlık haline gelme tehlikesiyle karşı karşıya oldukları, ulusal parlamentoların daha yetkin hale gelmesi gerekliliği, AB'nin ulusları yok saymaması gerektiği ifadelerini kullanmaktadır (Idgroup, 2024). Bu bağlamda hukukun üstünlüğü ve demokrasi kavramlarına vurgu yapılsa da Avrupalı kimliğine yapılan vurgu, göçü engelleyici sert politikalar çerçevesinde geliştirilen söylemler ile ötekine işaret etmektedir.

Avrupa Muhafazakârlar ve Reformistler Grubu (ECR), siyasi grup 2019 Avrupa Parlamentosu seçimlerinde 62 parlamenter kazanırken, 2024 seçimlerinde 83 sandalye kazanarak önemli oy artışı yaşamıştır. Kendisini Avrupa şüpheci, merkez sağ ideoloji çerçevesinde tanımlayan parti ulusların birlikteliğini savunan yenilenmiş Avrupa fikrini savunmaktadır. Öte yandan ise siyasi grubun Avrupa Birliği göç politikalarını eleştirdiği 2024 seçim kampanyasındaki aşağıdaki ifadeleri çokkültürlü Avrupa fikrine dair görüşlerini yansıtmaktadır;

“Komisyon – kısmen üye devletlerarasındaki anlaşmazlıklar, ancak aynı zamanda Avrupa Parlamentosu tarafından ifade edilen görüşler nedeniyle – on yıllardır süren başarısız göç politikalarının neden olduğu tüm kültürel, dini ve ekonomik sorunları ele almaya henüz başlamadı. Avrupa ülkelerinin azalan toplumsal uyum karşısında sosyal modellerini nasıl koruyacakları ve toplumlarımıza halihazırda yerleşmiş olan göçmenleri (gelecekte almayı önerdiği göçmenleri saymıyorum bile) nasıl entegre edecekleri konusunda gerçek ve sürdürülebilir çözümler önermedi.” (Ecrgroup, 2024).

Göçmenlerin toplumda toplumsal uyumu bozan kişiler olarak vurgulanması ve bu uyumun ancak topluma başarılı entegrasyon ile gerçekleşeceği ifade edilmiştir.

Avrupa Birleşik Solu/ Nordik Yeşil Sol (GUE/ NGL), siyasi grup 2024 seçimlerinden 34 sandalye kazanmıştır. Siyasi grup Avrupa Parlamentosunda kendisini en solda tanımlayan ve insan hakları, demokrasinin merkeze alındığı politikalar geliştirmeyi amaçlayan ve bu bağlamda çok kültürlüğü savunan bir siyasi oluşumdur. Parti kampanyalarında sıklıkla “çeşitliliği” vurgulamaktadırlar. Siyasi grup “neyi savunuyoruz” başlığı altında şu ifadelere yer vermektedir;

“Onur, eşitlik ve dayanışma, Avrupa’da ve ötesinde medeni özgürlükler ve insan hakları sorunlarıyla ilgili olarak temsil ettiğimiz temel ilkelerdir. AB, bir kale inşa ederek daha iyi bir yaşam arayanların sıkıntılarını görmezden gelemez veya tehlikeli ırkçı ve yabancı düşmanı söylemin yükselişini görmezden gelemez.” (EU, 2024b).

Yukarıdaki ifadelerde Parlamento içerisindeki bazı siyasi grupların yabancı düşmanlığına karşı söylem geliştirdiklerini görebilmekteyiz. Öte yandan ise 2024 Avrupa Parlamento seçimini aldıkları yüksek oylarla kazanan aşırı sağ siyasi grupların, ülke siyasetinde yürüttükleri kampanyalarda ya da seçim manifestolarında göç bağlamında yabancı düşmanlığını tetikleyici söylemler geliştirdikleri bilinmektedir. Örneğin Ulusal Birlik Partisi sıkça göç politikasını kendi ulusal egemenlikleriyle ilişkilendirerek göçmenleri milli egemenliğe bir tehdit unsuru olarak sunmaktadır.

Bağımsızlar ise, 2019 yılı Avrupa Parlamentosu seçimlerinde 57 sandalye kazanan bağımsızlar, 2024 seçimlerinde 45 koltuk kazanmışlardır. Bağımsızların seçim sonrası Parlamento içerisinde yabancı düşmanlığı ile mücadele ve çokkültürlülük politikalarının geliştirilmesinde hangi tarafta olacağı ise dengelerin kurulması açısından önem taşımaktadır.

5. Sonuç ve Değerlendirme

Bu makalede, Avrupa Birliği içinde çokkültürlülük karşıtlığının yabancı düşmanlığına etkisi bağlamında 06-09 Haziran 2024 Avrupa Parlamentosu seçim sonuçları ele alınmıştır. Avrupa’da yükselişe geçen aşırı sağ çokkültürlülük karşıtlığını toplumdaki bir “öteki” algısı üzerinden yürütmektedir. Bu bağlamda 2024 Avrupa Parlamentosu seçim sonuçları yabancı düşmanlığı, çok kültürlülük karşıtlığı üzerinden politik söylem üreten siyasi grupların zafer kazanması sebebiyle değerlendirilmesi zorunlu bir hal almaktadır.

Seçim sonuçları göstermektedir ki sandalye dağılımında merkez partiler Parlamentoda hala çoğunluğu ellerinde tutmaktadırlar. EPP (Avrupa Halk Partisi) Parlamentoda 189 sandalye kazanarak hala ilk sıradadır. Sosyalistlerin ve Demokratların İleri İttifakı ise Parlamentoda 136 sandalye ile ikinci sıradadır. Avrupa Muhafazakârlar ve Reformistler grubu ise 83 sandalye kazanarak üçüncü sıradadır. Avrupa Parlamentosu seçimlerine ortalama katılım oranı ise %51,08 olmuş, en fazla katılımı ise %89,82 oran ile Belçika gerçekleştirmiştir. Parlamento seçimlerine en az katılım gösteren ise %21,35 oran ile Hırvatistan’dır.

Avrupa Parlamentosu seçim sonuçlarını etkileyen en önemli gündem maddeleri; Avrupa’ya düzensiz göçün devam etmesi, Ukrayna savaşı ama en önemlisi ekonomi olmuştur. Avrupa yaşanan göçün Avrupalı vatandaşın refahı üzerinde yarattığı daralma ve ekonomik güvenlik kaygısı seçmenlerin aşırı sağ söylemlerini dikkate almasına neden olmuş bu da oy oranlarına yansımıştır. Çokkültürlülüğün homojen yapıdaki kimlik anlayışına farklı bir seçenek sunması Birlik değerlerinin korunması adına önemlidir. Fakat son Avrupa Parlamentosu seçim sonuçları, Birlik düzeyindeki siyasetin geleceğinin soru işaretleri yarattığı görülmektedir. Bu bağlamda çıkan sonuçlar Birliğin ortak karar almasını nasıl etkileyeceği noktasında ya da aşırı sağ / muhafazakâr partilerin Avrupa Birliği karşıtı söylemlere sahip olup diğer yandan ise beş yıl boyunca Avrupa Birliği çıkarlarına karşı ulusal egemenlik vurgusunu ön planda tutup tutmayacakları önemli tartışmalara yol açması muhtemel

başlıklardır. 2024 Avrupa Parlamentosu sonuçları ile birlikte, Avrupa Birliği politikalarında çokkültürlülüğün “amaç” mı yoksa “araç” olarak mı kullanılacağı sorusu büyük önem taşımaktadır.

Kaynaklar

- Adıgüzel, Y. (2016). *Göç sosyolojisi*. Nobel Yayınları.
- Akşemsettinoglu, G. (2020). Avrupa parlamentosu seçimlerinde 40 yıl: 1979-2019. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(1), 163-185. <https://doi.org/10.17494/ogusbd.763587>
- Aktaş, M. (2014). Avrupa’da yükselen İslamofobi ve medeniyetler çatışması tezi. *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi*, 13(1), 34. https://doi.org/10.1501/Avraras_0000000199
- Aktürk, Ş. (2015). *Almanya, Rusya ve Türkiye’de etnisite rejimleri ve milliyet*. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Allen, C. (2010). *Islamophobia*. Routledge.
- Baumann, G. (2006). *Çokkültürlülük bilmececi: Ulusal, etnik ve dinsel kimlikleri yeniden düşünmek*, (Çev. I. Demirakın). Dost Yayınları.
- Bekar, N. (2018). Avrupa Birliği ülkelerinde yabancı düşmanlığı ve Avrupa güvenliğine etkisi. *Bilge Strateji*, 10(18), 11-142. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/bs/issue/44282/543808>
- Centre virtuel de la connaissance sur l'Europe (CVCE), (Copenhagen, 14 December 1973), Declaration on European Identity, <https://rebrand.ly/9a15tuu>
- Council Directive. (2024, 10 Mayıs). Council directive 2000/43/EC of 29 June 2000. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32000L0043>
- Council Directive. (2024, 29 Haziran). Council directive 2000/43/EC of 29 June 2000. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32000L0043>
- Delanty, G. (2003). Europe and the idea of ‘unity in diversity’. R. Lindahl (Ed.). *Whither Europe? Borders, Boundaries, Frontiers in a Changing World* içinde (s. 25-42). Gothenburg. <https://www.gu.se/sites/default/files/2020-12/Whither%20Europe-bok.pdf>
- Ecrgroup, (2024, 10 Haziran). ECR policy group on migration. https://ecrgroup.eu/campaign/ecr_policy_group
- EPP, (2024c, 10 Haziran). *EPP manifesto 2024: Our Europe, a safe and good home for the people*. <https://www.epp.eu/papers/epp-manifesto-2024>
- EPP. (2024a, 10 Haziran). European People’s Party, Epp.eu. <https://www.epp.eu/who-we-are#timeline>
- EPP. (2024b, 10 Haziran,). *EPP 2024 manifesto: Our Europe, a safe and good home for the people*. https://www.epp.eu/files/uploads/2024/03/Manifesto_2024.pdf
- European Enion (2024a, 10 Haziran). *The political groups of the European Parliament*. <https://shorturl.at/KHOIv>
- European Parliament (2024, 10 Ekim). *2024 European Election results*. <https://results.elections.europa.eu/en/index.html>
- European Union Agency for Fundamental Rights, (2024). Police Policy Framework for the Prevention, Handling and Combating of Discrimination, Xenophobia and Racist crime, <https://tinyurl.com/9tk7p4sn>
- European Union, (2024b, 10 Haziran). *Members, bodies and activities*. <https://www.europarl.europa.eu/portal/en>
- European Union, (2024c, 10 Haziran). European Parliament, <https://left.eu/rights-liberties/>
- Faulker, W. (1996). *Requiem for a Nun*. Vintage Classics.
- Fenton, S. (1999). *Ethnicity, racism, class and culture*. Macmillian.
- Hervik, P. (2015). Xenophobia and Nativism. James D. Wright (Ed.), *International encyclopedia of the social & behavioral sciences* (Second Edition) içinde (s. 796-801). <https://doi.org/10.1016/B978-0-08-097086-8.12167-1>
- Idgroup, (Haziran, 2024). *Identity and Democracy*. <https://tinyurl.com/kafer9mx>

- International Labour Office (ILO). (2001). *International migration, racism, discrimination and xenophobia*. https://publications.iom.int/system/files/pdf/international_migration_racism.pdf
- International Organization for Migration (IOM). (2010). *World migration report 2010: The future of migration: Building capacities for change*. International Organization for Migration. <https://tinyurl.com/4tt5jne6>
- Kastoryano, R. (2009). *Avrupa'ya kimlik: Çokkültürlülük sınavı*. Bağlam Yayınları.
- Kaya A. (2011). *Islamophobia as a form of governmentality: Unbearable weightiness of the politics of fear*. Malmö Institute for Studies of Migration, Diversity and Welfare (MIM). <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1410046/FULLTEXT01.pdf>
- Kaya A. (2022). Avrupa'da bir yönetsellik biçimi olarak İslamofobizm. *Marmara Üniversitesi Avrupa Araştırmaları Enstitüsü Avrupa Araştırmaları Dergisi*, 30(1), 1-23. <https://doi.org/10.29228/mjes.427>
- Kaya, A. (2013). *Avrupa Birliği hakkında merak ettikleriniz: Avrupa Birliği'ne giriş*. Hiperlink Yayınları. <https://eu.bilgi.edu.tr/media/files/yetiskinler-icin-avrupa-birligi.pdf>
- Kaya, A. (2017). *Avrupa'da popülist sağın yükselişi: Çeşitlilik ve birlik içerisinde kaybolmak*. İstanbul Bilgi Üniversitesi.
- Kaya, A. ve Kentel, F. (2005). *Euro-Türkler Türkiye ile Avrupa Birliği arasında köprü mü engel mi? almanya-türkleri ve fransa-türkleri üzerine karşılaştırmalı bir çalışma*. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Kırımlı U. (2005). *Theories of nationalism: a critical introduction: Houndmills*. Macmillan.
- Kymlicka, W. (1998). *Çokkültürlü yurttaşlık*. Ayrıntı Yayınları.
- Palancı, M. (2023). *Avrupa Birliği içinde yükselen aşırı sağ hareketler ve göç politikalarının güvencileştirilmesi: AfD'nin siyasal söylem analizi üzerinden refah milliyetçiliğinin inşası (Doktora Tezi)*. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Parekh, B. (2002). *Çok kültürlülüğü yeniden düşünmek: Kültürel çeşitlilik ve siyasi kavramların teorisi*. (Çev. B. Tanrısever). Phoenix Yayınevi.
- S&D, (2024a, 10 Haziran). Socialists and democrats. <https://tinyurl.com/35v95ebx>
- S&D, (2024b, 10 Haziran). Socialists and Democrats, <https://tinyurl.com/3xx99we2>
- Sengstock, M. C. (2009). *Voices of diversity: Multi-culturalism in America*. Springer Science & Business Media. <https://doi.org/10.1007/978-0-387-89666-3>
- Smith, A. (2002). *Nations and nationalism in a global era*. Polity Press.
- Taras, R. (2009). *Europe old and new: Transnationalism, belonging, xenophobia*. Rowman & Littlefield Publishers
- Taylor C. (1996). *Tanınma politikası*. (Çev. Y. Salman). Yapı Kredi Yayınları.
- Taylor, C. (2005). *Tanınma politikası, çokkültürcülük; tanınma politikası*. (Çev. Y. Salman). Yapı Kredi Yayınları.
- The Greens/efa, (Haziran, 2024). The Greens/EFA in the parliament. <https://www.greens-efa.eu/en/campaigns/defend-civil-society>
- Treaty on European Union, (2024a, 12 Haziran). Treaty on European Union (92/C 191 /01). *Official Journal of the European Communities*. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:11992M/TXT>
- Treaty on European Union, (2024b, 12 Haziran). Treaty on European Union (92/C 191 /01). *Official Journal of the European Communities*. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:11992M/TXT>
- Uluslararası Göç Örgütü (IOM). (2013). *Göç terimleri sözlüğü*, https://publications.iom.int/system/files/pdf/iml31_turkish_2ndedition.pdf
- Vucheva, E. (2005). *Anti-muslim discrimination in EU on the increase, EU observer*. <https://euobserver.com/social/18619>
- Yılmaz, F. (2008). *Avrupa Birliği'nde ırkçılık ve yabancı düşmanlığı*. Uşak Yayınevi.